

SỞ TƯ PHÁP TỈNH TÂY NINH:

**CÔNG ƯỚC CHỐNG TRA TẤN VÀ CÁC HÌNH THỨC
TRỪNG PHẠT HAY ĐỐI XỬ TÀN ÁC, VÔ NHÂN ĐẠO
HOẶC HẠ THẤP NHÂN PHẨM VÀ PHÁP LUẬT
VIỆT NAM VỀ PHÒNG, CHỐNG TRA TẤN**

**Phần I. CÔNG ƯỚC CHỐNG TRA TẤN VÀ CÁC HÌNH
THỨC TRỪNG PHẠT HAY ĐỐI XỬ TÀN ÁC,
VÔ NHÂN ĐẠO HOẶC HẠ THẤP NHÂN PHẨM**

- Đại hội đồng Liên Hợp Quốc thông qua ngày 10/12/1984, là 1 trong 9 công ước quốc tế cơ bản về quyền con người của Liên Hợp Quốc.
- Có hiệu lực từ ngày 26/6/1987.
- Công ước gồm Lời nói đầu và 33 Điều.

- Ngày 26/6 được công nhận là Ngày Quốc tế ủng hộ các nạn nhân bị tra tấn.

Ngày 07-11-2013,
tại trụ sở Liên hợp
quốc (Mỹ), Đại sứ,
Trưởng Phái đoàn
đại diện thường trực
Việt Nam tại LHQ
Lê Hoài Trung đã
thay mặt Chính phủ
VN ký Công ước.

*Ảnh: Đại sứ Việt Nam Lê Hoài Trung
và Tổng thư ký Liên hợp quốc Ban Ki-Moon (nguồn Internet)*

Về sự kiện này, trên báo Nhân dân (cơ quan ngôn luận của Đảng CSVN) đăng toàn văn như sau:

"Đây là văn kiện quốc tế quan trọng về quyền con người, nhằm ngăn ngừa các hành vi tra tấn, đồng thời tăng cường công tác thông tin, tuyên truyền để nâng cao nhận thức, thúc đẩy xây dựng các cơ chế bảo vệ nạn nhân và tăng cường hợp tác quốc tế trong lĩnh vực này".

**Phát biểu ý kiến sau lễ ký, Đại sứ Lê Hoài Trung
nhấn mạnh:**

“Việc ký Công ước thể hiện cam kết mạnh mẽ của Nhà nước Việt Nam chống lại mọi hành vi tra tấn và đối xử tàn bạo, bảo đảm ngày càng tốt hơn tất cả các quyền cơ bản của con người.

Đây cũng là bước đi cụ thể trong quá trình chủ động và tích cực hội nhập quốc tế của Việt Nam, khẳng định Việt Nam là thành viên tích cực và có trách nhiệm của cộng đồng quốc tế.

Việc tham gia Công ước sẽ tạo thêm điều kiện để các cơ quan chức năng của nước ta tiếp tục nâng cao nhận thức, bổ sung, hoàn thiện hệ thống pháp luật hiện hành, góp phần bảo đảm ngày càng tốt hơn quyền con người tại Việt Nam”.

1. LỜI NÓI ĐẦU CỦA CÔNG ƯỚC:

1) Quyền không bị tra tấn, trừng phạt hoặc đối xử tàn nhẫn, vô nhân đạo làm mất phẩm giá khác *xuất phát từ nhân phẩm vốn có của con người.*

2) Nghĩa vụ của các quốc gia là: *Thúc đẩy sự tôn trọng và tuân thủ chung với các quyền và tự do cơ bản của con người.*

3) Dẫn chứng Tuyên ngôn toàn thế giới về quyền con người và Công ước quốc tế về các quyền dân sự và chính trị đều quy định: *“Không ai phải chịu tra tấn, đối xử, trừng phạt tàn ác, vô nhân đạo hoặc hạ thấp nhân phẩm”.*

4) Các quy định của Công ước cũng đã căn cứ vào *“Tuyên bố về bảo vệ mọi người không bị tra tấn, đối xử hay hình phạt tàn ác, vô nhân đạo hoặc hạ thấp nhân phẩm”* (được Đại hội đồng Liên Hợp Quốc thông qua ngày 09/12/1975).

5) Mục đích của Công ước: *Cuộc đấu tranh chống tra tấn, đối xử, trừng phạt tàn ác, vô nhân đạo hoặc hạ thấp nhân phẩm đạt được hiệu quả hơn.*

Khái niệm “Tra tấn”

"Tra tấn" là hành vi của công chức hay người khác hành động với tư cách chính thức gây ra hoặc với sự xúi giục, đồng tình, ưng thuận của công chức cố ý gây đau đớn hoặc đau khổ nghiêm trọng về thể xác hay tinh thần cho một người, vì những mục đích như lấy thông tin hoặc lời thú tội từ người đó hay một người thứ ba, hoặc để trừng phạt người đó vì một hành vi mà người đó hay người thứ ba thực hiện hay bị nghi ngờ đã thực hiện, hoặc để đe dọa hay ép buộc người đó hay người thứ ba, hoặc vì bất kỳ một lý do nào khác dựa trên sự phân biệt đối xử dưới mọi hình thức.

**Các biện pháp trừng phạt hợp pháp gây ra đau
đớn, đau khổ thì không phải là “tra tấn”.
(tử hình, đánh roi, ném đá... khi phạm tội)**

**2. NGHĨA VỤ CỦA CÁC QUỐC GIA
THÀNH VIÊN:
(14 nghĩa vụ)**

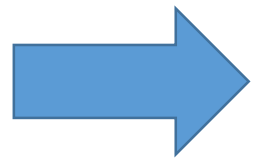
1- Thực hiện các biện pháp để ngăn chặn các hành vi tra tấn trên bất cứ khu vực lãnh thổ nào thuộc chủ quyền của mình:

- *Ban hành pháp luật,*
- *Thực hiện pháp luật,*
- *Xét xử,*
- *Các biện pháp hiệu quả khác.*

2- Không được lấy bất kỳ lý do nào để biện minh cho việc tra tấn.

VD: Chiến tranh, đang bị đe dọa bởi chiến tranh, mất ổn định chính trị trong nước; mệnh lệnh của quan chức hay của cơ quan có thẩm quyền cấp trên...

3- Nếu có lý do thực tế để tin rằng một người có nguy cơ bị tra tấn ở một quốc gia nào đó

Không được trục xuất, đẩy trả về hoặc dẫn độ cho quốc gia đó.

4- Ban hành pháp luật hình sự quy định hành vi tra tấn là tội phạm.

Người thực hiện việc tra tấn, đồng lõa, tham gia việc tra tấn là tội phạm và phải bị trừng trị thích đáng.

5- Cố gắng xét xử 04 trường hợp sau:

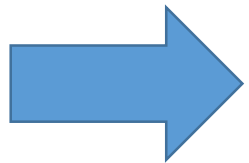
5.1. Hành vi phạm tội được thực hiện trên bất cứ vùng lãnh thổ nào thuộc chủ quyền của quốc gia hay trên tàu thủy hoặc máy bay đăng ký ở quốc gia mình.

5.2. Khi người bị tình nghi phạm tội là công dân của quốc gia mình.

5.3. Khi nạn nhân là công dân của quốc gia mình.

5.4. Người bị tình nghi phạm tội đang có mặt ở bất kỳ vùng lãnh thổ nào thuộc chủ quyền của quốc gia mình khi quốc gia mình không dẫn độ người đó đến quốc gia khác.

6- Nếu người bị nghi là đã thực hiện hành vi phạm tội trên lãnh thổ mà họ đang có mặt:

Bắt giam người đó;

Hoặc tiến hành những biện pháp pháp lý khác để bảo đảm sự hiện diện của người đó:

- *Quản chế,*
- *Gắn chip kiểm soát,*
- *Đặt tiền...*

- Việc giam giữ và các biện pháp pháp lý khác phải tuân theo các quy định pháp luật của quốc gia đó.

Nhưng chỉ có thể được duy trì trong một thời gian cần thiết để tiến hành bất kỳ thủ tục tố tụng (*khởi tố, điều tra, truy tố, xét xử...*) hay dẫn độ nào.

- Quốc gia phải tiến hành ngay việc điều tra sơ bộ sự việc.

7- Bất kỳ ai bị giam giữ phải được giúp đỡ liên hệ ngay với đại diện thích hợp gần nhất của quốc gia mà người đó là công dân.

Nếu người đó là người không quốc tịch thì liên hệ với đại diện của quốc gia nơi người đó thường trú.

Quốc gia giam giữ người đó phải **thông báo** ngay cho quốc gia mà người đó là công dân hoặc cư trú về việc người đó bị bắt giữ và lý do bị bắt giữ.

- Quốc gia tiến hành điều tra sơ bộ phải nhanh chóng thông báo kết quả điều tra của mình cho các quốc gia nói trên và cho biết có dự định xét xử hay không.

- Nếu quốc gia đó không dẫn độ người bị tình nghi thì phải thực hiện việc xét xử.

Những giúp đỡ mà Cơ quan đại diện VN có thể làm: Giúp can thiệp khi công dân Việt Nam bị giam giữ trong điều kiện phi nhân đạo (Bị tra tấn, đánh đập, ốm đau không được khám, chữa bệnh);

Ảnh: Đoàn Thị Hương trong vụ ám sát công dân Triều Tiên Kim Chol ngày 13/2/2017.

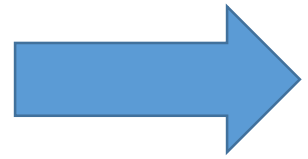
8- Bất kỳ người nào đang là đối tượng của quá trình tố tụng phải được bảo đảm đối xử công bằng trong mọi giai đoạn tố tụng (*điều tra, truy tố, xét xử...*).

**9- Hoạt động tuyên, truyền, giáo dục về nghiêm
cấm hành động tra tấn được đưa vào
chương trình đào tạo:**

- Các quan chức thực thi pháp luật,
- Các nhân viên dân sự, quân sự, y tế, công chức,
- Những người khác mà có thể liên quan đến việc giam giữ, thẩm vấn hoặc đối xử với bất kỳ cá nhân nào bị bắt, giam giữ hay cầm tù dưới bất kỳ hình thức nào.

10- Ban hành quy tắc/ hướng dẫn các đối tượng kể trên khi thực hiện chức năng, nhiệm vụ nghiêm cấm thực hiện hành vi tra tấn.

11- Nhằm mục đích ngăn chặn mọi vụ việc tra tấn:

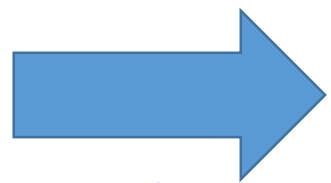

Rà soát các quy định của pháp luật/ các quy tắc/ hướng dẫn/ phương pháp/ thực tiễn thẩm vấn, cơ chế giam giữ và đối xử với những người bị bắt, giam giữ, cầm tù.

12- Khi có cơ sở hợp lý để tin rằng việc tra tấn đã xảy ra trên lãnh thổ thuộc chủ quyền của quốc gia mình

 Phải tiến hành điều tra khẩn trương và khách quan.

13- Cá nhân bị tra tấn có quyền khiếu nại với cơ quan có thẩm quyền của quốc gia mà mình bị tra tấn.

Cơ quan nhận khiếu nại phải xem xét một cách khẩn trương, khách quan và phải thực hiện các biện pháp để bảo vệ người khiếu nại và nhân chứng.

14- Ban hành pháp luật, quy định nạn nhân phải được:

- Cứu chữa;
- Được bồi thường công bằng và thoả đáng,
- Được cung cấp những điều kiện để phục hồi một cách đầy đủ đến mức có thể.

Trường hợp nạn nhân chết do bị tra tấn, những người phụ thuộc vào người đó được bồi thường.

Phần II. MỘT SỐ QUY ĐỊNH CỦA PHÁP LUẬT VIỆT NAM VỀ PHÒNG, CHỐNG TRÁ TẤN

Hiến pháp 2013:

“Mọi người có quyền bất khả xâm phạm về thân thể, được pháp luật bảo hộ về sức khỏe, danh dự và nhân phẩm; không bị tra tấn, bạo lực, truy bức, nhục hình hay bất kỳ hình thức đối xử nào khác xâm phạm thân thể, sức khỏe, xúc phạm danh dự, nhân phẩm”.

“Công dân Việt Nam ở nước ngoài được nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam bảo hộ”.

**Bộ luật tố tụng hình sự 2015,
sửa đổi, bổ sung năm 2021:**

Điều 10. Bảo đảm quyền bất khả xâm phạm về thân thể

Mọi người có quyền bất khả xâm phạm về thân thể. Không ai bị bắt nếu không có quyết định của Tòa án, quyết định hoặc phê chuẩn của Viện kiểm sát, trừ trường hợp phạm tội quả tang.

Việc giữ người trong trường hợp khẩn cấp, việc bắt, tạm giữ, tạm giam người phải theo quy định của Bộ luật này. Nghiêm cấm tra tấn, bức cung, dùng nhục hình hay bất kỳ hình thức đối xử nào khác xâm phạm thân thể, tính mạng, sức khỏe của con người.

Điều 11. Bảo hộ tính mạng, sức khỏe, danh dự, nhân phẩm... của cá nhân; ...

Mọi người có quyền được pháp luật bảo hộ về tính mạng, sức khỏe, danh dự, nhân phẩm, ...

Mọi hành vi xâm phạm trái pháp luật tính mạng, sức khỏe, danh dự, nhân phẩm, ... của cá nhân... đều bị xử lý theo pháp luật.

Công dân Việt Nam không thể bị trục xuất, giao nộp cho nhà nước khác.

Điều 70. Người phiên dịch, người dịch thuật

2. Người phiên dịch, người dịch thuật có quyền:

a)...

b) Đề nghị cơ quan yêu cầu bảo vệ tính mạng, sức khỏe, danh dự, nhân phẩm... của mình, người thân thích của mình khi bị đe dọa;

Điều 183. Hối cung bị can

Khoản 5. Điều tra viên, Cán bộ điều tra, Kiểm sát viên, Kiểm tra viên bức cung, dùng nhục hình đối với bị can thì phải chịu trách nhiệm hình sự theo quy định của Bộ luật hình sự.

Điều 194. Khám xét người

2. Việc khám xét người phải do người cùng giới thực hiện và có người khác cùng giới chứng kiến. Việc khám xét không được xâm phạm đến tính mạng, sức khỏe, ... danh dự, nhân phẩm của người bị khám xét.

Điều 203. Xem xét dấu vết trên thân thể

2. Việc xem xét dấu vết trên thân thể phải do người cùng giới tiến hành và phải có người cùng giới chứng kiến. Trường hợp cần thiết thì có thể mời bác sĩ tham gia.

Nghiêm cấm xâm phạm sức khỏe, danh dự, nhân phẩm của người bị xem xét dấu vết trên thân thể.

Điều 204. Thực nghiệm điều tra

1. ...Nghiêm cấm việc thực nghiệm điều tra xâm phạm đến tính mạng, sức khỏe, danh dự, nhân phẩm, ... của người tham gia thực nghiệm điều tra và người khác.

Điều 311. Hỏi người làm chứng

4. Trường hợp có căn cứ xác định người làm chứng, người thân thích của họ bị xâm hại hoặc bị đe dọa xâm phạm đến tính mạng, sức khỏe,... danh dự, nhân phẩm thì Hội đồng xét xử phải quyết định biện pháp bảo vệ họ theo quy định của Bộ luật này và pháp luật khác có liên quan.

Điều 313. Nghe, xem nội dung được ghi âm hoặc ghi hình có âm thanh

Trường hợp cần kiểm tra chứng cứ, tài liệu, đồ vật liên quan đến vụ án hoặc khi bị cáo tố cáo bị bức cung, dùng nhục hình, Hội đồng xét xử quyết định việc cho nghe, xem nội dung được ghi âm hoặc ghi hình có âm thanh liên quan tại phiên tòa.

Luật Tổ chức cơ quan điều tra hình sự năm 2015, sửa đổi, bổ sung năm 2021:

Điều 14. Những hành vi bị nghiêm cấm

Khoản 2. Bức cung, dùng nhục hình và các hình thức tra tấn hoặc đối xử, trừng phạt tàn bạo, vô nhân đạo, hạ nhục con người hay bất kỳ hình thức nào khác xâm phạm quyền và lợi ích hợp pháp của cơ quan, tổ chức, cá nhân.

Bộ luật hình sự 2015, sửa đổi, bổ sung 2017

Điều 157. Tội bắt, giữ hoặc giam người trái pháp luật

3. Phạm tội thuộc một trong các trường hợp sau đây, thì bị phạt tù từ 05 năm đến 12 năm:

b) Tra tấn, đối xử hoặc trừng phạt tàn bạo, vô nhân đạo hoặc hạ nhục nhân phẩm của người bị bắt, giữ, giam;

Điều 373. Tội dùng nhục hình

- Bị phạt tù từ 06 tháng đến 20 năm hoặc tù chung thân.
- Bị cấm đảm nhiệm chức vụ nhất định từ 01 năm đến 05 năm.

Điều 374. Tội bức cung

2. Phạm tội thuộc một trong những trường hợp sau đây, thì bị phạt tù từ 02 năm đến 07 năm:

d) Dùng nhục hình hoặc đối xử tàn bạo, hạ nhục nhân phẩm người bị lấy lời khai, người bị hỏi cung;

BỘ LUẬT DÂN SỰ NĂM 2015:

- Quy định quyền sống, quyền được bảo đảm an toàn về tính mạng, sức khỏe, thân thể:

+ Cá nhân có quyền sống, quyền bất khả xâm phạm về tính mạng, thân thể, quyền được pháp luật bảo hộ về sức khỏe. Không ai bị tước đoạt tính mạng trái luật.

+ Việc gây mê, mổ, cắt bỏ, cấy ghép mô, bộ phận cơ thể người; thực hiện kỹ thuật, phương pháp khám, chữa bệnh mới trên cơ thể người; thử nghiệm y học, dược học, khoa học hay bất cứ hình thức thử nghiệm nào khác trên cơ thể người phải được sự đồng ý của người đó và phải được tổ chức có thẩm quyền thực hiện.

- Quy định quyền được bảo vệ danh dự, nhân phẩm, uy tín: Danh dự, nhân phẩm, uy tín của cá nhân là bất khả xâm phạm và được pháp luật bảo vệ.

- Quy định căn cứ phát sinh trách nhiệm bồi thường thiệt hại: Người nào có hành vi xâm phạm tính mạng, sức khỏe, danh dự, nhân phẩm, uy tín... của người khác mà gây thiệt hại thì phải bồi thường, trừ trường hợp Bộ luật này, luật khác có liên quan quy định khác.

- Quy định về thiệt hại do tính mạng bị xâm phạm:

+ Thiệt hại do tính mạng bị xâm phạm bao gồm: Thiệt hại do sức khỏe bị xâm phạm theo quy định tại Điều 590 của Bộ luật này; chi phí hợp lý cho việc mai táng; tiền cấp dưỡng cho những người mà người bị thiệt hại có nghĩa vụ cấp dưỡng; thiệt hại khác do luật quy định.

+ Người chịu trách nhiệm bồi thường trong trường hợp tính mạng của người khác bị xâm phạm phải bồi thường thiệt hại theo quy định này và một khoản tiền khác để bù đắp tổn thất về tinh thần cho những người thân thích thuộc hàng thừa kế thứ nhất của người bị thiệt hại, nếu không có những người này thì người mà người bị thiệt hại đã trực tiếp nuôi dưỡng, người đã trực tiếp nuôi dưỡng người bị thiệt hại được hưởng khoản tiền này.

Mức bồi thường bù đắp tổn thất về tinh thần do các bên thoả thuận; nếu không thoả thuận được thì mức tối đa cho một người có tính mạng bị xâm phạm không quá một trăm lần mức lương cơ sở do Nhà nước quy định.

- Quy định về thiệt hại do danh dự, nhân phẩm, uy tín bị xâm phạm:

+ Thiệt hại do danh dự, nhân phẩm, uy tín bị xâm phạm bao gồm: Chi phí hợp lý để hạn chế, khắc phục thiệt hại; thu nhập thực tế bị mất hoặc bị giảm sút; thiệt hại khác do luật quy định.

+ Người chịu trách nhiệm bồi thường trong trường hợp danh dự, nhân phẩm, uy tín của người khác bị xâm phạm phải bồi thường thiệt hại theo quy định này và một khoản tiền khác để bù đắp tổn thất về tinh thần mà người đó gánh chịu.

Mức bồi thường bù đắp tổn thất về tinh thần do các bên thoả thuận; nếu không thoả thuận được thì mức tối đa cho một người có danh dự, nhân phẩm, uy tín bị xâm phạm không quá mười lần mức lương cơ sở do Nhà nước quy định.

- Quy định thời hạn hưởng bồi thường thiệt hại do tính mạng, sức khỏe bị xâm phạm.

Luật Trách nhiệm bồi thường của Nhà nước năm 2017:

Quy định trách nhiệm bồi thường của Nhà nước đối với cá nhân, tổ chức bị thiệt hại do người thi hành công vụ gây ra trong hoạt động quản lý hành chính, tố tụng và thi hành án; thiệt hại được bồi thường; quyền, nghĩa vụ của cá nhân, tổ chức bị thiệt hại; cơ quan giải quyết bồi thường; thủ tục giải quyết yêu cầu bồi thường; phục hồi danh dự; kinh phí bồi thường; trách nhiệm hoàn trả; trách nhiệm của các cơ quan nhà nước trong công tác bồi thường nhà nước.

Luật Tổ chức Tòa án nhân dân năm 2014:

- **Tòa án nhân dân** có nhiệm vụ bảo vệ công lý, bảo vệ quyền con người, quyền công dân, ...
- **Trách nhiệm của Thẩm phán:** Độc lập, vô tư, khách quan, bảo vệ công lý trong xét xử; chấp hành quy tắc ứng xử, đạo đức nghề nghiệp Thẩm phán, giữ gìn uy tín của Tòa án.
- **Trách nhiệm của Hội thẩm:** Độc lập, vô tư, khách quan trong xét xử, góp phần bảo vệ công lý, bảo vệ quyền con người, quyền công dân, ...

Luật Tổ chức Viện kiểm sát nhân dân năm 2014:

- Viện kiểm sát nhân dân có nhiệm vụ bảo vệ Hiến pháp và pháp luật, bảo vệ quyền con người, quyền công dân...

**Luật Xử lý vi phạm hành chính năm 2012, được
sửa đổi, bổ sung năm 2014, 2017, 2020, 2022:**

Khoản 11 Điều 12:

Quy định nghiêm cấm xâm phạm tính mạng, sức khỏe, danh dự, nhân phẩm của người bị xử phạt vi phạm hành chính, người bị áp dụng biện pháp xử lý hành chính, người bị áp dụng biện pháp ngăn chặn và bảo đảm xử lý vi phạm hành chính, người bị áp dụng các biện pháp cưỡng chế thi hành quyết định xử lý vi phạm hành chính.

Điểm a Khoản 2 Điều 64:

Quy định việc quản lý, sử dụng và quy định danh mục phương tiện, thiết bị kỹ thuật nghiệp vụ phải bảo đảm tôn trọng quyền tự do, danh dự, nhân phẩm, bí mật đời tư của công dân, các quyền và lợi ích hợp pháp khác của cá nhân và tổ chức.

-Hết-